

แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ศาสตรา ศรีหาภาค^{1*} และ พิมพ์วรรณ ภักดีสุวรรณ¹

¹คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

รับบทความ : 28 พฤษภาคม 2568

แก้ไขบทความ : 26 มิถุนายน 2568

ตอบรับบทความ : 29 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวชุมชน เป็นทิศทางใหม่ที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการกำหนดทิศทาง คิดค้นกิจกรรมสู่การพัฒนาวิถีและคุณภาพชีวิตคนในชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีงามต่อเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวให้เกิดมิตรภาพและอยากกลับมาใหม่อีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและชุมชน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ของจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ปัจจุบันยังไม่มีนักท่องเที่ยวมากนัก มีแหล่งจำหน่ายสินค้าในตลาดของพื้นที่วัดหนองเพียร อันเป็นจุดศูนย์กลางของการพบปะภายในชุมชน แต่ขาดการออกแบบพื้นที่ใช้สอยและความสวยงามของภูมิทัศน์ให้ดึงดูดความสนใจ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาและบูรณาการเชิงพื้นที่การทำงานให้เกิดการขับเคลื่อน เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีแหล่งจำหน่ายสินค้าชุมชน มีการปรับภูมิทัศน์การท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนในชุมชนและอนาคตของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์กายภาพของพื้นที่วัดหนองเพียร เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน และเพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จากการดำเนินงานผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การออกแบบภูมิทัศน์ ควรมีการใช้วัสดุธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี รูปแบบสถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม ควรมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

สำคัญ: การออกแบบภูมิทัศน์ การท่องเที่ยววิถี นวัตวิถี การท่องเที่ยวชุมชน

*อีเมล: sastra.s@rmutp.ac.th

Landscape Design Guidelines for the Sustainable Development and Enhancement of OTOP Nawatwithi Tourism Communities: A Case Study of Bang Ngam Subdistrict, Si Prachan District, Suphan Buri Province

Sastra Srihabhak^{1*} and Phimpawan Phakdeesuwan¹

¹Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Received: May 28, 2025

Revised: June 26, 2025

Accepted: June 29, 2025

Abstract

Community-based tourism (CBT) has emerged as a key strategy for achieving sustainable tourism development by placing local communities at the center of decision-making. It empowers residents to create tourism activities that reflect local ways of life and enhance their quality of life, fostering mutual understanding and lasting relationships between hosts and visitors. This approach aligns with Thailand's 20-Year National Strategy (2017–2037) and the 12th National Economic and Social Development Plan (2017–2021), which emphasize community and economic resilience. Bang Ngam Subdistrict in Si Prachan District, Suphanburi Province, was selected for development under the OTOP Nawatwithi tourism project. However, the area currently receives few visitors despite having a local market at Wat Nong Phian, a central meeting point within the community. The lack of functional and aesthetically appealing landscape design limits its tourism potential. This research recognizes the importance of spatial integration and the need for landscape improvements to promote the area as a sustainable community-based tourism destination.

The objectives of this study are: (1) to analyze the physical characteristics of the Wat Nong Phian area, (2) to examine factors influencing landscape design for the sustainable development of OTOP Nawatwithi tourism, and (3) to propose landscape design guidelines to enhance and elevate community-based tourism in Bang Ngam Subdistrict. The participatory research process highlights the importance of using natural materials in landscape design and ensuring that architectural and landscape elements align with the contextual identity of the community, in accordance with the OTOP Nawatwithi project's requirements.

Keywords: landscape design, inno-life tourism, community-based tourism

*E-mail: sastra.s@rmutp.ac.th

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนตำบลบางงาม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอศรีประจันต์ ประมาณ 13 กิโลเมตร ทางทิศตะวันตก มีแม่น้ำท่าจีนกั้นกลาง โดยตำบลบางงาม ได้รับคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ของจังหวัดสุพรรณบุรี จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและศึกษาถึงสภาพปัญหา ทั้งด้านบริบทพื้นที่ ผลผลิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมทั้งด้านการท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น พบว่า ตำบลบางงามเป็นพื้นที่ลุ่ม มีพื้นที่กว้าง ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ได้แก่ เพาะปลูกข้าว ผลไม้ เช่น มะม่วง ฝรั่ง อินทผาลัม เพาะปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ มีสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม คือ วัดหนองเพียรและวัดโพธาราม เป็นศูนย์รวมจิตใจชาวบ้าน มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่มีคุณค่าที่เป็นมรดกถูกสืบทอดจากบรรพบุรุษ มีอาหารพื้นถิ่นที่ใช้วัตถุดิบหลัก คือ พืชผลทางการเกษตรพื้นบ้าน อาหารหวานพื้นถิ่น คือ กาละแม และผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ การจักสานตะกร้า กระเป่าจากผักตบชวาและความหลากหลายทางชีวภาพต่าง ๆ แต่ทว่าสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในตำบลบางงามยังไม่โดดเด่น เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังมีไม่มากนัก ผลิตภัณฑ์ชุมชน ยังมีรูปแบบเดิมตามที่เคยทำสืบทอดจากรุ่นพ่อแม่ มีการพัฒนาทางด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนในเชิงพาณิชย์น้อย มีเพียงแหล่งจำหน่ายสินค้าในตลาดของพื้นที่วัดหนองเพียร อันเป็นจุดส่วนกลางของการพบปะภายในชุมชนเท่านั้น และยังขาดการออกแบบพื้นที่ใช้สอยและความสวยงามของภูมิทัศน์ให้ดึงดูดความสนใจ ซึ่งถือเป็นสถานที่สำคัญและต้องการให้เกิดการพัฒนาสถานที่แห่งนี้ ให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าชุมชน เป็นจุดแลนด์มาร์คของการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีของตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สร้างความประทับใจกับประชาชน นักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กระจายกับประชาชนบนพื้นฐานของเสน่ห์ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ที่ดัดแปลงเป็นรายได้ สามารถนำผลผลิตต่าง ๆ ไปวางจำหน่ายได้ ให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชน มีเสน่ห์ดึงดูดและมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและใช้จ่ายเงินทุกกิจกรรมของชุมชน เกิดรายได้กระจายกับคนในชุมชน ทุกคนมีความสุขเกิดความเข้มแข็งกับชุมชนอย่างยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการแข่งขันเพื่อส่วนแบ่งทางการตลาด มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น "การท่องเที่ยวชุมชน" ถือเป็นทิศทางใหม่ที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีชุมชนท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางในการกำหนดทิศทาง มีการคิดค้นกิจกรรม ส่งเสริมการพัฒนาวิถีและคุณภาพชีวิตคนในชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีงามต่อเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวให้เกิดมิตรภาพและอยากกลับมาใหม่อีกครั้ง (เมษธาวิณ พลโยธี และคณะ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและชุมชน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มั่นคง มีเสถียรภาพ สร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนตามการจัดทำ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนา ส่งเสริม ยกกระดับเศรษฐกิจฐานราก สร้างโอกาสทางอาชีพและการจ้างงาน 2) พัฒนาเชิงพื้นที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในท้องถิ่น 3) ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรควบคู่การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร และส่งเสริมการตลาดแบบยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ดังนั้นจึงเป็นโอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตามแนวทางข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาและบูรณาการเชิงพื้นที่การทำงานให้เกิดการขับเคลื่อน เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีแหล่งจำหน่ายสินค้าชุมชน การปรับภูมิทัศน์สำหรับการท่องเที่ยว ผ่านกระบวนการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และมุ่งปรับตัวแบบชีวิตวิถีใหม่ (new normal) สร้างการรับรู้ เกิดการกระตุ้นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ที่สามารถสัมผัสได้ถึงเสน่ห์ของภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ สร้างรายได้และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนในชุมชนและอนาคตของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพของพื้นที่วัดหนองเพียร ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐาน

กระบวนการการเสนอแนะแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งทีในการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน

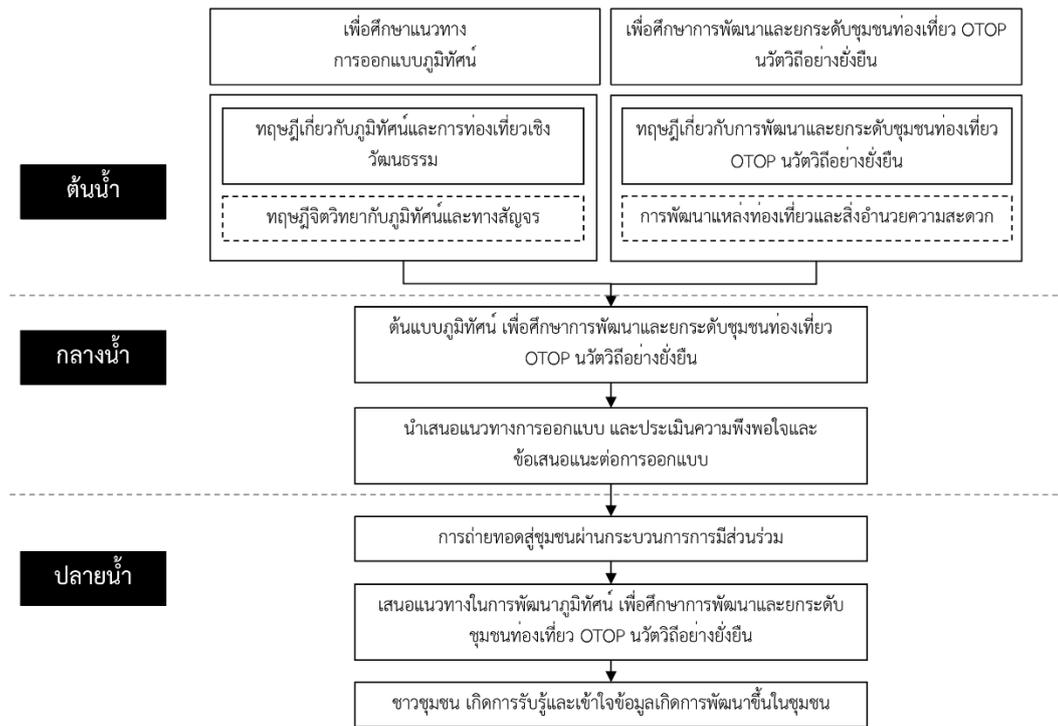
กรอบแนวคิด

แผนภาพแสดงกระบวนการวิจัยในลักษณะลำดับขั้นแบบ ซึ่งเป็นแนวทางเชิงระบบในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบภูมิทัศน์ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในช่วงต้นน้ำ เป็นกระบวนการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบภูมิทัศน์ โดยมุ่งเน้นทั้งในมิติของภูมิสถาปัตยกรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดทางจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นถึงบทบาทของภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในการส่งผลต่อการรับรู้และความรู้สึกของมนุษย์ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การออกแบบที่ตอบสนองต่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้งานในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามแนวคิด OTOP นวัตวิถี ซึ่งเน้นความยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ขั้นตอนกลางน้ำ เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาข้างต้น มาพัฒนาเป็น “ต้นแบบภูมิทัศน์” ที่สะท้อนแนวทางการออกแบบตามบริบทพื้นที่ และเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีการนำเสนอแนวทางการออกแบบดังกล่าวให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหน่วยงานท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ เพื่อประเมินความพึงพอใจและรวบรวมข้อเสนอแนะซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงต้นแบบให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานจริง

ช่วงปลายน้ำ เป็นกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาแล้วสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านกิจกรรมการสื่อสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้าใจ ตระหนักรู้ และสามารถนำต้นแบบไปต่อยอดในกระบวนการพัฒนาพื้นที่จริง ทั้งในเชิงการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (ผู้วิจัย)

การดำเนินงานวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระยะที่ 1 สืบค้นข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่วิจัย และสังคม วิถีชีวิตผ่านการมีส่วนร่วม โดยวิธีการสำรวจพื้นที่ และสรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลระยะที่ 1
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในระยะที่ 2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้งานพื้นที่ สืบค้นพื้นที่ ผ่านการมีส่วนร่วม และสรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลระยะที่ 2
4. วิเคราะห์ ประมวลผล จากการเก็บข้อมูลระยะที่ 1, 2 และออกแบบนำเสนอทางภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับโครงการ
5. นำต้นแบบการออกแบบทางภูมิสถาปัตยกรรมที่ได้ออกแบบผ่านการมีส่วนร่วม ไปนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายที่ใช้งานพื้นที่
6. ปรับแก้ไข ดำเนินการทำแบบนำเสนอการใช้งานพื้นที่ เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีจิตวิทยาเกี่ยวกับภูมิทัศน์และทางสัญจร

ภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อสภาวะจิตใจของมนุษย์ ซึ่งการออกแบบภูมิทัศน์โดยอิงจากหลักจิตวิทยาสามารถช่วยลดความเครียดและเสริมสร้างความรู้สึกปลอดภัยได้ (Ulrich and Parson, 1990; ประภาพร ธาราสายทอง, 2546) โดยธรรมชาติมีบทบาทสำคัญในการเบี่ยงเบนความรู้สึกในเชิงลบ อีกทั้งภูมิทัศน์ที่มนุษย์รู้สึกพึงพอใจมักมีลักษณะเปิดโล่ง มีระบบการสัญจรชัดเจน และต้นไม้ที่ให้ร่มเงาแบบต้น Acacia ซึ่งให้ความรู้สึกปลอดภัย (ประภาพร ธาราสายทอง, 2546) นอกจากนี้ สิ่งเร้าในธรรมชาติ เช่น แสง สี เสียง และผิวสัมผัส ต้องมีความสมดุลจึงจะส่งผลดีต่อจิตใจ (รุจิโรจน์ อนามัยบุตร, 2542)

การจัดองค์ประกอบภูมิทัศน์ควรคำนึงถึงการออกแบบที่สร้างความเข้าใจง่ายและกระตุ้นความรู้สึกอย่างเหมาะสม เช่น การลำดับพื้นที่ การกำหนดขอบเขต และการสร้างจุดนำสายตา (ประภาพร ธาราสายทอง, 2546; ทราญ สายน้ำใส, 2553) ยังเน้นว่าหลักการจิตวิทยาทั้งด้านอิทธิพลของธรรมชาติ การออกแบบองค์ประกอบ และการจัดพื้นที่ ล้วนส่งเสริมกันและมีผลต่อความรู้สึกและความผ่อนคลายของผู้ใช้งาน ดังนั้นการออกแบบภูมิทัศน์อย่างมีจิตวิทยารองรับจึงสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสภาวะทางจิตใจได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน

กระบวนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมี ในด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาศักยภาพด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว (ป้ายข้อมูล ป้ายบอกทาง จุดถ่ายภาพ ความสะอาดความปลอดภัย) จัดการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยดำเนินการออกแบบให้มีการนำอัตลักษณ์ ความโดดเด่นของหมู่บ้าน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของพื้นที่สภาพปัญหา ทิศทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ และจุดแข็งของหมู่บ้านเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ของหมู่บ้าน การจัดทำข้อมูลเส้นทางเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในและภายนอกหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายเล่าเรื่อง แผนที่เส้นทางเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ป้ายแสดงข้อมูลกิจกรรมที่ดำเนินการของหมู่บ้าน ออกแบบงานภูมิทัศน์ จัดสวน ปลูกต้นไม้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

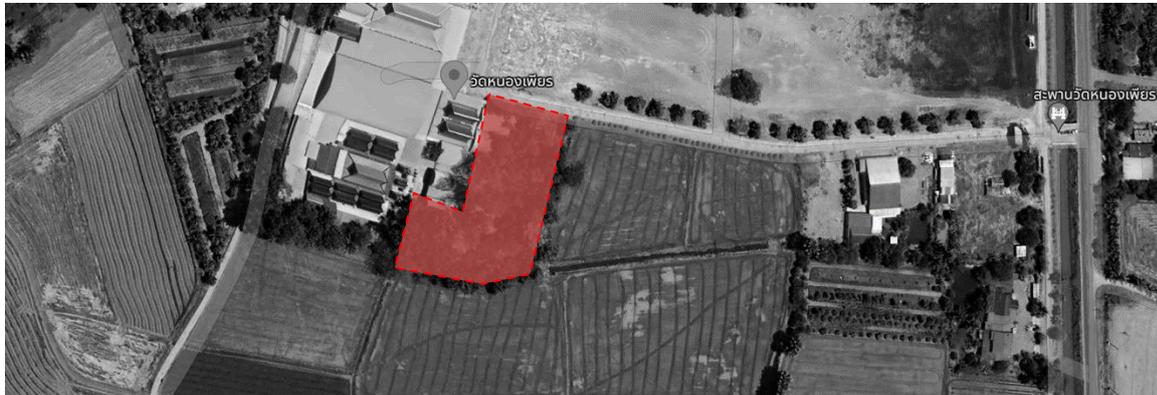
ผลการวิจัย

ผลการดำเนินการวิจัยจากการรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันของพื้นที่ ตำบลบางงาม อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นดังนี้

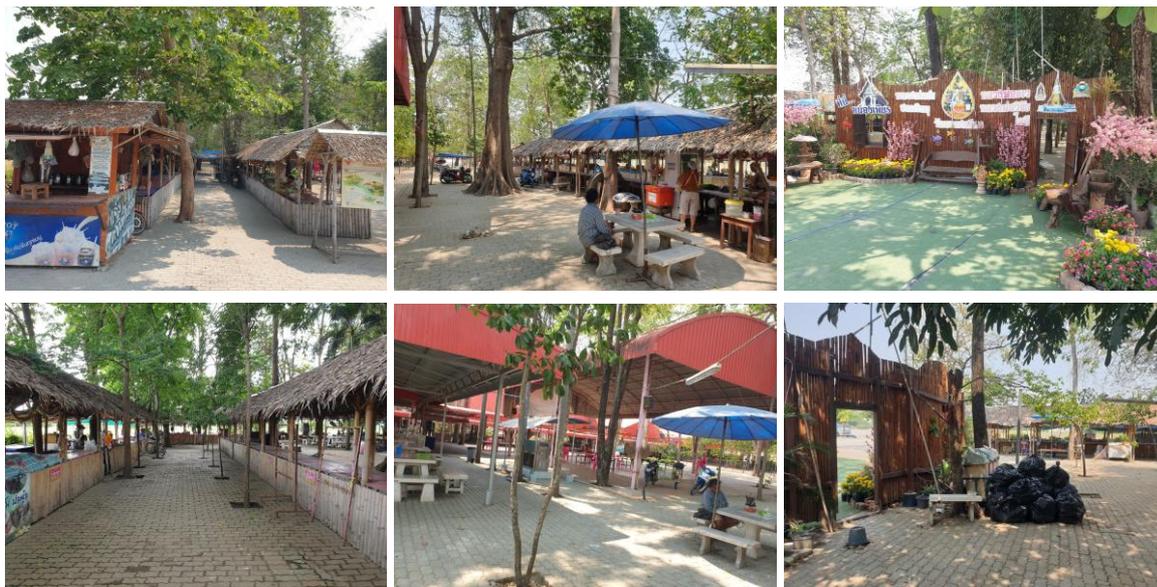
1. สภาพกายภาพของพื้นที่วัดหนองเพียร ตำบลบางงาม อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่ามีพื้นที่บริเวณวัดหนองเพียร ที่ถูกจัดตั้งเป็นตลาดชุมชนคนบางงาม เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ต่อมาเมื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลในระยะที่ 2 และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้งานพื้นที่ สำรวจและรังวัดพื้นที่เดิมเพื่อที่จะปรับปรุงเพื่อนำไปพัฒนาจัดทำแบบนำเสนอทางสถาปัตยกรรม พบว่าพื้นที่ต้องการการออกแบบแต่

ละการใช้งานให้เป็นสัดส่วนมากยิ่งขึ้น ได้แก่ พื้นที่ขายของ พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร และพื้นที่จัดเก็บขยะ และได้นำมาออกแบบนำเสนอแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ โดยนำแนวคิดการออกแบบพื้นที่โดยเน้นตอบสนองการใช้งาน เพื่อรองรับทุกกิจกรรม และรักษารมชาติเดิมของพื้นที่เอาไว้ ได้แก่ ต้นไม้เก่าในพื้นที่ที่ยังรักษาไว้ และการออกแบบวัสดุต่าง ๆ ให้กับบริบทรอบ ๆ

ภาพที่ 2 ภาพพื้นที่ตั้ง (Google Map, 2023 เขียนแผนภาพโดยผู้วิจัย)

ภาพที่ 3 สภาพปัจจุบันของตลาดชุมชนตำบลบางงาม (ผู้วิจัย)

2. ปัจจัยที่มีผลในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี อย่างยั่งยืน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลในการออกแบบภูมิทัศน์ สามารถวิเคราะห์ที่ได้ คือ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ความสะอาดภาพด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ป้ายข้อมูล ป้ายบอกทาง จุดถ่ายภาพ ความสะอาดความปลอดภัย จัดการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยดำเนินการออกแบบให้มีการนำอัตลักษณ์ ความโดดเด่นของหมู่บ้าน สภาพพื้นที่ ปัญหา อัตลักษณ์

และจุดแข็งของชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ จัดสวน ปลูกต้นไม้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

สรุปและอภิปรายผล

แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน ได้มีการวิเคราะห์การวิจัย ดังนี้

1. ภูมิทัศน์ ตลาดชุมชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการสำรวจสภาพที่ตั้งจริงของตลาดชุมชนตำบลบางงาม พบว่า สถานที่มีศักยภาพที่ดีทั้งในด้านนโยบายที่สนับสนุน ท่าเลที่ตั้งที่มีศักยภาพในการเข้าถึง อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ แต่ยังคงขาดการจัดการที่ดีในพื้นที่ ทั้งในแง่ของการออกแบบทางกายภาพ และการบริหารจัดการ เช่น การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ใช้งานและการจัดเก็บขยะ

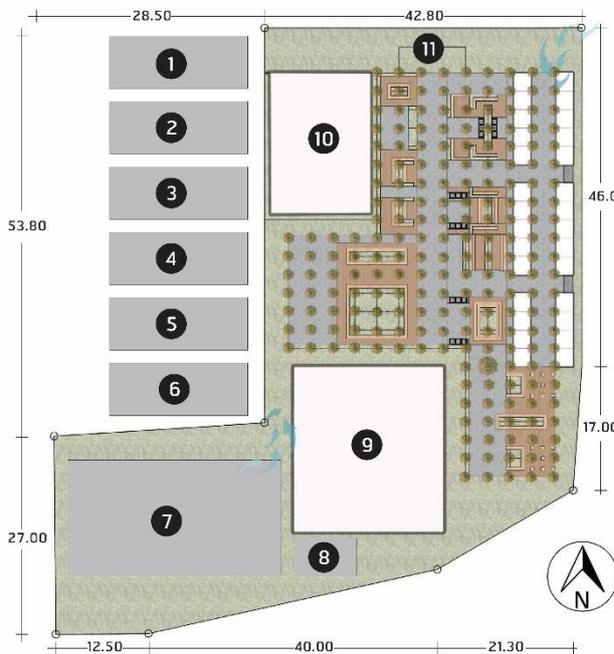
การออกแบบภูมิทัศน์ มีแนวคิดหลักในการฟื้นฟูพื้นที่วัดให้เป็นศูนย์กลางกิจกรรมของชุมชน โดยผสมผสานพื้นที่สีเขียว พื้นที่กิจกรรม และองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน พื้นที่ออกแบบประกอบด้วยโซนหลัก เช่น ลานกิจกรรม สวนพักผ่อน พื้นที่ตลาดนัด พื้นที่การเรียนรู้ และศาสนสถานที่สำคัญทั้งหมดถูกเชื่อมโยงด้วยทางเดินร่มรื่นที่คำนึงถึงการเข้าถึงได้สำหรับทุกเพศทุกวัย

ภาพที่ 4 แนวความคิดการออกแบบภูมิทัศน์ตลาดชุมชนตำบลบางงาม (ผู้วิจัย)

แนวความคิดในการออกแบบเน้นความยั่งยืนและการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการจัดวางฟังก์ชันที่ส่งเสริมการใช้งานจริง เช่น การจัดมุมกิจกรรมสาธารณะ การปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา และการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติที่สอดคล้องกับบริบทของวัด วัสดุหลัก ได้แก่ ไม้เทียม หินทราย และบล็อกปูพื้นแบบเรียบง่าย รูปแบบการออกแบบภูมิทัศน์ มีความเหมาะสมในการใช้งานพื้นที่มากยิ่งขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ให้ใช้สอยได้เต็มประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาเรื่องการจัดเก็บขยะ และความเรียบร้อยสวยงามได้ ทำให้พื้นที่มีความน่าสนใจ ส่งผลให้เกิดการรับรู้ด้านการเข้าถึงและดึงดูดความสนใจได้มากขึ้น โดยทางวัดหนองเพียรได้นำต้นแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ที่คณะผู้วิจัยออกแบบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ไปนำเสนอเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในการปรับปรุงต่อไป

ภูมิทัศน์วัดหนองเพียร : สวนป่าร่มรื่น หมู่ 2 ตำบล บางงาม อำเภอ ศรีประจันต์ จังหวัด สุพรรณบุรี

- 1 วิหารหลวงพ่อดำ
- 2 วิหารหลวงพ่อแก้ว
- 3 วิหารหลวงพ่อแก้วใจ
- 4 วิหารพระโพธิสัตว์กวนอิม
- 5 วิหารพระพินนศ
- 6 ซ้ำงพलयงกล-พलयครมฐี
- 7 ห้องน้ำสาธารณะ
- 8 โรงครัว
- 9 โรงทาน
- 10 กองอำนวยการ
- 11 สวนป่าร่มรื่น

แนวความคิด

- คอนสตรัค การใช้งาน
  - โดยพื้นที่รอบๆสวนป่าร่มรื่นเป็นพื้นที่รองรับจำนวนมาหากิจกรรมชมสวน / โรงทาน / พื้นที่ตลาด จัดคอนสตรัคการใช้งานโดยการใช้พื้นที่ เป็นประโยชน์รองรับการใช้งานที่หลากหลาย
- กิจกรรม
  - ตามพื้นที่ต่างๆมีจุดรองรับที่เพียงพอ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งสวนออกดอกและทางวัดหนองเพียร
- เข้ากับธรรมชาติ
  - ออกแบบพื้นที่โดยการจัดตามพื้นที่ ทั้งสีและวัสดุการออกแบบเนื่องกับในพื้นที่ให้เข้ากับบริบทรอบๆ

วัสดุหลัก

วัสดุหลัก : ไม้

- โดยอิงจากการเลือกใช้ไม้ที่ทนทานและใช้เข้ากับบริบทรอบๆ รวมถึงการใช้วัสดุจากธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นคอนกรีตในการทำพื้นที่พลาซาย และ พื้นกระเบื้อง

รูปแบบการออกแบบ

Free Walk การสัญจร เชื่อมถึงกัน

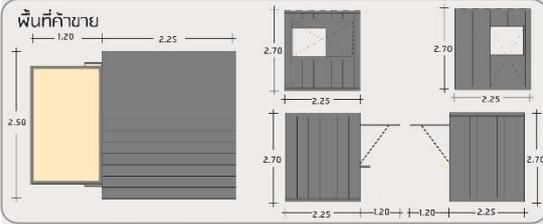
การสัญจร

จุดตั้งขยะ

วัสดุหลัก : คอนกรีตปูพื้นในกรอบ

- ทั้งนี้การออกแบบจะคงสภาพของสวนไม้เดิมของพื้นที่ไว้ เป็นส่วนใหญ่เพื่อคงรูปแบบไว้ และปรับเปลี่ยนที่ด้วยสิ่งสามารถออกแบบและรักษารูปแบบการปูพื้นคอนกรีตได้

- เป็นการออกแบบให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมกิจกรรมทั้งกันและไปแต่ละพื้นที่ได้โดยไม่ติดขัด ทั้งจุดรองรับขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย จุดตั้งขยะเป็นส่วนตัวบน

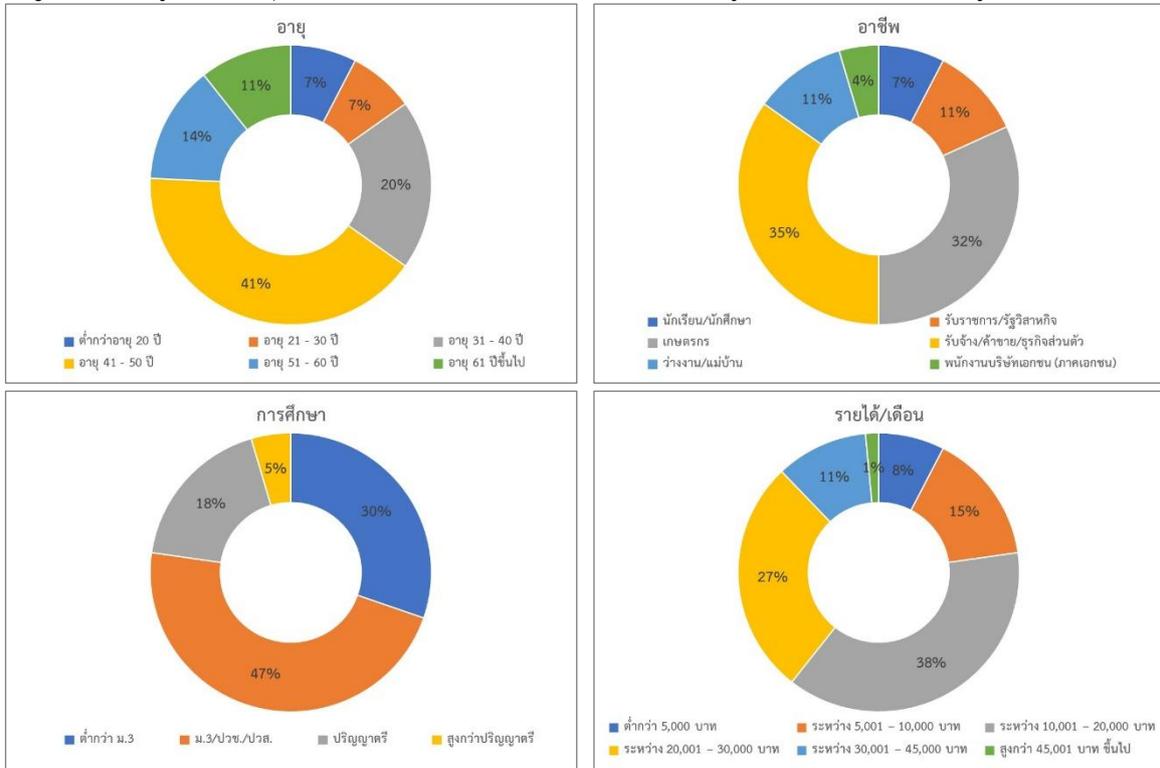

ภาพที่ 5 แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ตลาดชุมชนตำบลบางงาม (ผู้วิจัย)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน: ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้/เดือน ของผู้ประเมินความพึงพอใจ (ผู้วิจัย)

กลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 66 คน ได้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี (ร้อยละ 40.91) กลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่ อันดับแรก คือ รับจ้าง/ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 34.86) ระดับการศึกษา อันดับแรก คือ ม.3/ปวช./ปวส. (ร้อยละ 46.97) และกลุ่มผู้มีรายได้/เดือน อันดับแรก คือ มีเงินเดือน ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 37.88)

2) แบบสอบถามแสดงการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของแนวทางการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืนของตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 1 ผลประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของแนวทางการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืนของตำบลบางงาม อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
1. การออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการใช้งานในบริบทพื้นที่ตำบลบางงาม โดยภาพรวม	4.57	0.69	มากที่สุด	2
2. แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ “บริเวณพื้นที่ร้านค้า” ของตลาดชุมชนฯ มีความพึงพอใจระดับ	4.63	0.55	มากที่สุด	1
3. แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ “บริเวณพื้นที่นั่งพักผ่อน” ของตลาดชุมชนฯ มีความพึงพอใจระดับ	4.49	0.70	มาก	3
4. แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ “บริเวณพื้นที่จัด เก็บขยะ” ของตลาดชุมชนฯ มีความพึงพอใจระดับ	4.07	0.62	มาก	5
5. ชุมชนตำบลบางงาม มีความสนใจต่อรูปแบบและสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาหรือก่อสร้างงานจริงได้	4.42	0.56	มาก	4
รวม	4.43	0.62	มาก	
รวมทั้งสิ้น	4.44	0.63	ระดับมาก	

จากตารางแสดงผลประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของแนวทางการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืนของตำบลบางงาม อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ข้างต้นนั้น มีคะแนนความพึงพอใจในทุกหัวข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก โดยข้อที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ แนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ “บริเวณพื้นที่ร้านค้า” ของตลาดชุมชนฯ ส่วนแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์ “บริเวณพื้นที่จัด เก็บขยะ” ของตลาดชุมชนฯ มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ภาพที่ 6 การถ่ายทอดองค์ความรู้และ/หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยี และประเมินความพึงพอใจ (ผู้วิจัย)

ข้อเสนอแนะ

การออกแบบภูมิทัศน์ ควรมีการใช้วัสดุธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี รูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม ควรมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยดำเนินการออกแบบให้มีการนำอัตลักษณ์ ความโดดเด่นของหมู่บ้าน สภาพพื้นที่ ปัญหา อัตลักษณ์ และจุดแข็งของชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ จัดสวน ปลูกต้นไม้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบแผนที่ท่องเที่ยวและภูมิทัศน์เพื่อการพัฒนาและยกระดับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับการจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประเภททุนสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปีงบประมาณ 2566 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ ชาวตำบลบางงาม ที่สนับสนุนให้การวิจัยสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. *OTOP นวัตวิถี*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564, จาก <https://plan.cdd.go.th/คู่มือแนวทางการดำเนินง/otop-นวัตวิถี>
- ทราย สายน้ำใส. (2553). *แนวทางการนำหลักการจิตวิทยามาใช้ในการออกแบบภูมิทัศน์สำหรับผู้สูงอายุ* [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ประภาพร ธาราสายทอง. (2546). *ภูมิทัศน์เพื่อการบำบัดจิตใจ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- เมษ์ธาวิณ พลโยธี, สุธาธิณี หนูเทียม และสุวิชาติ สุกุลวานิชเจริญ. (2565). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18(1), 1-25
- รุจิโรจน์ อนามัยบุตร. (2542). *องค์ประกอบของภูมิทัศน์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. ราชกิจจานุเบกษา*. <https://ratchakitcha.soc.go.th/>
- Google Map. (2025). *แผนที่วัดหนองเพียร*. <https://www.google.com/maps>
- Ulrich, R. S., & Parson, R. (1990). *Influences of passive experiences with plants on individual well-being and health*. In D. Relf (Ed.), *The Role of Horticulture in Human Well-being and Social Development* (pp. 93–105). Portland, OR: Timber Press.